

3. Рященко О. Л. Мистецтво жити без грошей / О. Л. Рященко // Дебет- Кредит. – 2009. № 50. – С. 5-7.

4. Ткаченко Н. М. Теоретико-методологічні проблеми формування бухгалтерського обліку / Н. М. Ткаченко. – К.: А.С. К., 2009. – 352 с.

Яковенко В.С.

кандидат економічних наук, доцент;

Куляба В.О.

студентка,

*Дніпропетровський національний університет
імені Олеся Гончара*

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ НА ВИРОБНИЧОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

В умовах сучасної економічної кризи в Україні досить велика кількість підприємств та організацій знаходиться в скрутному становищі, маючи досить велику проблему неплатежів. Однією з головних умов підтримки необхідного рівня ліквідності і платоспроможності підприємств, що функціонують в умовах ринку, є ефективне управління поточною дебіторською заборгованістю.

Дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату. В свою чергу, дебітори – це юридичні або фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів [1, с. 77].

Дебіторська заборгованість має значну питому вагу в складі поточних активів і впливає на фінансовий стан підприємства. Значення аналізу дебіторської заборгованості особливо зростає в період інфляції, коли іммобілізація власних оборотних активів стає дуже не вигідною.

Для здійснення аналізу дебіторської заборгованості та прийняття управлінських рішень важливе значення має повнота і об'єктивність інформації. Вирішення багатьох проблемних питань дозволить значно вдосконалити організацію та методику обліку розрахунків з дебіторами.

Серед основних недоліків існуючої системи обліку та аналізу дебіторської заборгованості можна визначити такі:

а) для прийняття зацікавленими особами адекватних та вчасних рішень щодо існуючої політики управління істотне значення мають актуальність і якість інформації про стан розрахунків з дебіторами, що формується на базі даних бухгалтерського обліку конкретних суб'єктів господарювання.

Однак форма бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості, яку рекомендували нормативно, не враховує специфіки даного активу, що зумовлює наявність різних ознак його класифікації і велику кількість методів оцінювання. Так, рекомендована нормативами форма

бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості журнал-ордер № 3 не враховує специфіки даного активу – наявності різних ознак його класифікації і велику кількість методів оцінювання, а рекомендовані облікові регістри не передбачають накопичення інформації про розрахунки з дебіторами різного рівня деталізації і узагальнення.

Саме через це неможливим є отримання якісної і неупередженої інформації щодо дебіторської заборгованості для проведення аналізу розрахунків з кожним окремим дебітором. Це зумовлює неможливість отримання інформації про дебіторську заборгованість в обсязі і вигляді, достатньому для проведення аналізу розрахунків з дебіторами зокрема і заборгованості загалом з метою прогнозування ймовірності настання платіжної кризи суб'єктів господарювання, складання рекомендацій щодо її попередження;

б) невіршені проблеми відображення в обліку довгострокової дебіторської заборгованості, оцінки поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи та послуги.

в) застосовування у наших умовах традиційної за кордоном методики аналізу дебіторської заборгованості не завжди доцільно через відсутність необхідного обсягу вірогідної і доступної інформації щодо розрахунків з дебіторами. Крім цього, загальна криза неплатежів, характерна для сучасної української економіки, змушує сумніватися в об'єктивності, своєчасності і корисності отриманих результатів аналізу.

Використання вітчизняних методик не дає змоги однозначно оцінити стан дебіторської заборгованості, а також ступінь його впливу на фінансово-господарський стан підприємств.

Для управління дебіторською заборгованістю необхідним є розробка заходів щодо скорочення або стягнення простроченої або сумнівної дебіторської заборгованості. При цьому можуть використовуватися різноманітні методи управління дебіторською заборгованістю, які можна класифікувати на такі групи:

- 1) юридичні – претензійна робота, подача позову до суду.
- 2) економічні – фінансові санкції (штраф, пеня, неустойка), передача в заставу майна і майнових прав, призупинення постачань продукції.
- 3) психологічні – нагадування по телефону, факсу, пошті, використання ЗМІ чи поширення інформації серед суміжних постачальників, що загрожує боржнику втратою іміджу.
- 4) фізичні – арешт майна боржника, вироблений органами державної виконавчої служби.

Важливу роль в управлінні дебіторською заборгованістю відіграють планування, організація та контроль роботи з дебіторами. Отже, правильно організований облік та проведений аналіз дебіторської заборгованості повинен зменшити її розмір. А для цього потрібно:

- визначати ступінь ризику несплати рахунків покупцями;
- збільшувати коло покупців з метою мінімізації втрат від несплати одним або декількома покупцями;

- контролювати співвідношення дебіторської заборгованості і кредиторської заборгованості;
- вести оперативний контроль за надходженням готівки;
- своєчасно визначати сумнівну заборгованість;
- вести претензійну роботу співпрацюючи з юридичною службою;
- своєчасно надавати платіжні документи;
- припиняти дію договорів з покупцями, що порушують платіжну дисципліну тощо [2, с. 156-157].

Отже, створення ефективної моделі обліку дебіторської заборгованості дозволить уникнути ризиків неплатоспроможності і зниження показників ліквідності внаслідок отримання об'єктивної та своєчасної інформації для прийняття оптимальних управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник / Ф. Ф. Бутинець, А. М. Герасимович / За ред. Ф. Ф. Бутинця. – 7-е вид., доп. і перероб. – Ж.: Рута, 2006. – 832 с.
2. Іванілов О. С., Смачило В. В., Дубровська Є. В. Механізм управління дебіторською заборгованістю підприємства // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 1. – С. 156-163.